До разової спеціалізованої вченої ради у
Національній академії внутрішніх справ

ВІДГУК

опонента – кандидата юридичних наук, професора Володимира Бондаря на дисертацію Шевченка Михайла Олександровича на тему «Розслідування незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами» подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право

Актуальність теми дослідження. Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами є тяжким злочином, що несе загрозу громадському порядку та безпеці, становить значну небезпеку для життя та здоров'я людей, спричинює зростання рівня злочинності, ускладнення криміногенної обстановки, використання зброї у злочинній діяльності організованих злочинних груп і злочинних організацій.

До основних джерел надходження вогнепальної зброї, бойових припасів та вибухових речовин у незаконний обіг відноситься:

- вогнепальна зброя, бойові припаси, вибухові пристрої, вивезені з місць проведення бойових дій, у тому числі трофейна (підприємств виробників країни-агресора);
- вогнепальна зброя, викрадена зі складів озброєння на тимчасово окупованих територіях;
- контрабанда вогнепальної зброї;
- виготовлення вогнепальної зброї з використанням виробів конструктивно схожих з вогнепальною зброєю (газової, сигнальної, нейтралізованої та вихолощеної зброї, стартових пістолетів, тощо);
- вогнепальна зброя, вибухові пристрої, виготовлені саморобним способом з побутових предметів, спеціальних пристроїв або повністю саморобна.

При тому, як слушно встановлено дисертантом, у 72% випадків безпосередніми предметами злочинного посягання є автомати різних

Відсканировано за допомогою CamScanner

модифікацій (передусім автомати системи Калашникова), карабіни типу «Сайга», пістолети-кулемети («Скорпіон», «Uzi»), а також пістолети різних моделей («Glock», «Beretta», «Colt», «Browning», «CZ», «Astra», «Bersa», «Grand Power», «Макарова», «Токарева»). Крім того, у кримінальних провадженнях нерідко фігурують гранатомети (СПГ-9, РПГ-7, РПГ-18, РПГ-22, РПГ-26), мисливські та військові рушниці («Мосіна», СВТ, СВД, DSR), а також сигнальні або стартові пістолети, перероблені у вогнепальну зброю («Zoraki», «Atmaka», «Kral», «Blow») та револьвери («Наган», «Smith & Wesson»).

Водночас є очевидним, що, незважаючи на пильну суспільно-державну увагу до проблеми незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами, вибуховими пристроями та комплексні організаційно-правові заходи, спрямовані на удосконалення правоохоронної діяльності з його протидії, котрі відображують як національні, так і міжнародні, передусім, європейські, напрацювання у цій сфері, незаконне заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами (зокрема, гранатами типу Ф-1, РГД-5, РГН, ВОГ-25, а також пострілами до підствольних та ручних гранатометів СПГ-9, РПГ-7), вибуховими пристроями та речовинами (у тому числі саморобними (виготовленими на основі аміачної або калієвої селітри, цукру, алюмінієвої пудри та інших доступних компонентів) є одним із найбільш поширених посягань серед кримінальних правопорушень у сфері громадської безпеки.

Так, згідно зі статистичними даними Офісу Генерального прокурора, за ст. 262 Кримінального кодексу України – (далі – КК України) «Викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживанням службовим становищем» протягом 2021/2022/2023/2024/2025 – зареєстровано 41/126/50/50/43 кримінальних правопорушень. Вручено 11/29/18/29/17 повідомлення про підозру, до суду з обвинувальним актом направлено 11/27/16/18/13 кримінальних проваджень. Аналіз статистичних даних Офісу Генерального прокурора щодо

Відсканировано за допомогою CamScanner

кримінальних правопорушень, передбачених ст. 262 КК України, свідчить про нестабільну динаміку ефективності досудового розслідування. Частка кримінальних проваджень, у яких особам повідомлено про підозру та провадження направлено до суду, суттєво коливається протягом досліджуваного періоду, що свідчить про недостатню доказову базу, процесуальні труднощі або неефективну роботу слідчих підрозділів.

Вищезазначені показники кількості облікованих кримінальних правопорушень не відображають масштабів суспільно небезпечних діянь зазначеної категорії, оскільки незаконне заволодіння вогнепальною зброєю, вибуховими пристроями становлять підґрунтя групової та рецидивної злочинності, яка перебуває в системному зв'язку з іншими кримінальними правопорушеннями, на вчиненні яких спеціалізуються їх учасники, у тому числі тих, що передбачені ст.ст. 111, 115, 127, 146, 185, 187, 201, 257, 258, 258-3, 296, 307, 309, 311 КК України.

Крім того, як слушно зазначено дисертатом (стор. 56-57) вибухові речовини та вибухові пристрої посідають самостійне й особливо важливе місце у структурі предмета незаконного заволодіння, передбаченого ст. 262 КК України. Їх фізичні, хімічні, конструктивні та функціональні ознаки мають істотне криміналістичне значення, оскільки дозволяють встановити характер предмета злочинного посягання, визначити спосіб незаконного заволодіння, виявити типові сліди кримінального правопорушення та обрати оптимальні напрями організації досудового розслідування. Саме тому відомості про вибухові речовини та вибухові пристрої повинні розглядатися як один із ключових елементів криміналістичної характеристики незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами.

Активізація зусиль щодо зміни ситуації потребує відповідного наукового забезпечення розслідування відповідної кримінально-правової заборони.

Відсканировано за допомогою CamScanner

Сучасний рівень розвитку спеціальних знань у галузі криміналістичної методики розслідування окремих видів кримінальних правопорушень, судової експертизи зброї, вибухотехнічної експертизи дає змогу запропонувати новітні можливості дослідження нових джерел і носіїв інформації та раціональні підходи до організації методичного, інформаційно-аналітичного, техніко-криміналістичного та судово-експертного забезпечення розслідування незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами.

Наведені положення вказують на актуальність теми дисертаційного дослідження «Розслідування незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами» та її теоретичне і практичне значення.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача.

Науковий рівень дисертаційного дослідження та наукових публікацій Шевченка М.О. відповідає вимогам чинного Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року.

Дисертацію виконано відповідно до положень Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки, схваленого Указом Президента України від 11 травня 2023 року № 273/2023; Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року (Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019), а також Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки, затвердженого наказом МВС України від 11 червня 2020 року № 454; Основних напрямів наукових досліджень Національної академії внутрішніх

Відсканировано за допомогою CamScanner

справ на 2021–2024 роки (протокол Вченої ради від 21 грудня 2020 року № 23).

Тему дисертації затверджено рішенням Вченої ради Національної академії внутрішніх справ 31 жовтня 2023 року (протокол № 22) та включено до Переліку тем дисертаційних досліджень Національної академії правових наук України (№ 1195, 2023 р.).

Основні положення та висновки, що сформульовані в дисертації відображено у чотирьох наукових публікаціях, опублікованих у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук, чотири – у збірниках тез наукових доповідей, оприлюднених на міжнародних науково-практичних конференціях.

Ступінь обґрунтованості й достовірність основних наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Достовірність та обґрунтованість висновків дисертації Шевченка М.О. підтверджуються емпіричною базою дослідження, яку становлять результати вивчення та узагальнення 53 кримінальних проваджень за ст. 262 КК України за період 2021– три місяці 2026 років; зведені дані анкетування 242 слідчих Національної поліції України і 45 працівників оперативних підрозділів з Вінницької, Волинської, Дніпропетровської, Житомирської, Закарпатської, Запорізької, Івано-Франківської, Київської, Миколаївської, Одеської, Рівненської, Тернопільської, Хмельницької, Чернівецької областей та м. Києва; практична робота в правоохоронних органах (зокрема досвід роботи автора оперативним працівником); статистичні й аналітичні матеріали Офісу Генерального прокурора за 2021–три місяці 2026 років.

Науково-теоретичне підґрунтя дисертації становлять наукові праці фахівців з криміналістики, кримінального права, кримінального процесу, кримінології та суміжних правових наук. Нормативною основою дослідження є Конституція України, Кримінальний кодекс України, Кримінальний процесуальний кодекс України, міжнародні та національні законодавчі акти.

Відсканировано за допомогою CamScanner

Таким чином, визначені у дисертаційному дослідженні наукові положення, висновки та рекомендації, мають достатній рівень обґрунтованості, що забезпечує їх достовірність.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є одним із першим в Україні комплексним дослідженням, у якому розроблено наукові засади й запропоновано криміналістичні рекомендації щодо розслідування незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами. У дисертації сформульовано й обґрунтовано низку нових положень і висновків, зокрема:

вперше:

- обґрунтовано особливості формування системи криміналістичних положень щодо розслідування незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами, визначено її структурні елементи та взаємозв'язки, зокрема положення щодо криміналістичної характеристики кримінального правопорушення, організації початкового етапу розслідування, типових слідчих ситуацій, взаємодії суб'єктів досудового розслідування та тактики проведення першочергових слідчих (розшукових) дій; на цій основі запропоновано типовий алгоритм дій слідчого, що охоплює огляд місця події, виявлення та вилучення предметів кримінального правопорушення, проведення судових експертиз, допит свідків та інших осіб, які володіють значущою для розслідування інформацією, проведення обшуків, повідомлення про підозру та допит підозрюваного;

- здійснено класифікацію типових способів незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами або вибуховими пристроями: (а) вчинення за: механізмом заволодіння предметом посягання (заволодіння шляхом обману або зловживання

Відсканована за допомогою CamScanner

довірою (шахрайства); заволодіння шляхом зловживання службовим становище); характером доступу до предмета посягання (заволодіння зброєю, яка перебуває у законному володінні фізичних осіб; заволодіння зброєю, що знаходиться у службовому користуванні працівників правоохоронних органів або військовослужбовців; заволодіння зброєю, що зберігається на складах, у сховищах або арсеналах); ступенем організованості злочинної діяльності (одиничне, групове, організоване заволодіння); рівнем підготовленості злочинної діяльності (раптові, заздалегідь підготовлені); (б) приховування, які охоплюються єдиним злочинним умислом і можуть реалізовуватися на різних етапах злочинної діяльності: знищення або усунення слідів кримінального правопорушення; фальсифікація, видалення або зміна маркування на зразках вогнепальної зброї, бойових припасах, вибухових речовинах або вибухових пристроях; надання завідомо неправдивих показань, створення фіктивних пояснень щодо обставин вибуття зброї або формування неправдивого алібі; маскування зброї шляхом її розбирання на окремі складові частини, що ускладнює її ідентифікацію під час транспортування або зберігання;

удосконалено:

- наукові підходи до визначення предмета незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами шляхом систематизації його криміналістично значущих ознак та встановлення їх впливу на спосіб учинення кримінального правопорушення та формування слідової картини;

- на основі диференціації завдань кримінального провадження систематизацію типових слідчих ситуацій та версій, що виникають на початковому етапі розслідування незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами (залежно від особи правопорушника, способу вчинення, джерела інформації, службового статусу осіб), щодо яких запропоновано порядок збирання стороною обвинувачення доказів учинення кримінальних правопорушень шляхом проведення за єдиним

Відсканировано за допомогою CamScanner

планом комплексу слідчих (розшукових) дій та організаційних заходів;

- тактику проведення допиту свідків і підозрюваних у кримінальних провадженнях щодо незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами з урахуванням загальних криміналістичних вимог, типових слідчих ситуацій, а також психологічних особливостей поведінки допитуваних та протидії розслідуванню, шляхом розроблення тактичних заходів, що забезпечують повноту отримання інформації;

дістало подальшого розвитку:

- характеристика обстановки вчинення, слідової картини шляхом виокремлення типових місць і умов їх вчинення, систематизації матеріальних та ідеальних слідів, а також визначення криміналістично значущих ознак правопорушників та їх типологізації й належність таких до організованих груп;

- криміналістичні положення щодо початку досудового розслідування незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами в умовах особливого режиму досудового розслідування й деталізований перелік обставин, що підлягають встановленню під час розслідування незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами, з урахуванням обставин, що підлягають доказуванню відповідно до кримінального процесуального законодавства, та криміналістично значущих особливостей цієї категорії кримінальних правопорушень, зокрема способу, місця і часу вчинення, особи правопорушника та його належності до певних формувань чи органів, виду, кількості, характерних і технічних ознак предметів посягання, їх походження та способів набуття, наявності дозвільних документів, каналів переміщення, транспортування або збуту, а також можливості добровільної здачі предметів кримінального правопорушення;

- напрями взаємодії слідчих з оперативними підрозділами, органами військового управління, прокуратурою, Службою безпеки України,

Відсканована за допомогою CamScanner

Державним бюро розслідувань, Державною прикордонною службою України під час розслідування незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами за процесуальними та організаційними формами;

- криміналістичні рекомендації тактики огляду під час розслідування незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами на територіях, наближених до районів ведення бойових дій, з урахуванням специфіки об'єктів посягання (військові склади, арсенали, місця зберігання та транспортування озброєння), а також типових способів вчинення кримінальних правопорушень, у тому числі із використанням службового становища, із застосуванням сучасного техніко-криміналістичного забезпечення (БпЛА, 3D-сканування), що забезпечує дистанційне дослідження небезпечних територій, мінімізацію ризиків для учасників слідчих (розшукових) дій, підвищення повноти фіксації слідової картини та можливість високоточної реконструкції обстановки місця події;

- організаційні заходи і тактичні прийоми обшуку під час розслідування незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами з урахуванням функціонування військових складів і місць зберігання озброєння, діяльності правоохоронних органів, умов воєнного стану, переміщення зброї та боєприпасів у зоні бойових дій і прилеглих територіях, способів приховування, маскування, вилучення предметів озброєння з офіційного обігу;

- наукове обґрунтування використання експертизи зброї та слідів і обставин її використання, вибухотехнічної, трасологічної, дактилоскопічної, біологічної, молекулярно-генетичної, хімічної, матеріалів, речовин та виробів та комплексної експертиз у кримінальних провадженнях щодо незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами, своєчасне призначення яких в умовах воєнного стану є необхідною передумовою встановлення криміналістично значущих ознак предмета протиправного посягання, його бойового чи складського

Відсканировано за допомогою CamScanner

походження, способу перероблення, слідів контакту з особою, а також механізму незаконного вилучення, переміщення, зберігання або приховування.

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

Метою дисертації є розробка науково обґрунтованих теоретичних положень і практичних рекомендацій щодо вдосконалення процесу розслідування незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами, з урахуванням сучасних криміногенних викликів та умов здійснення досудового розслідування в період воєнного стану.

Для реалізації поставленої мети передбачена реалізація таких основних завдань:

- обґрунтувати особливості формування криміналістичних положень щодо розслідування незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами;
- розкрити зміст предмету посягання та способів вчинення незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами, як основних елементів криміналістичної характеристики вказаної категорії кримінальних проваджень;
- здійснити структурний аналіз інших елементів криміналістичної характеристики незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами;
- визначити особливості початку досудового розслідування та обставини, що підлягають встановленню під час розслідування вказаної категорії проваджень;
- проаналізувати типові слідчі ситуації та систематизувати версії, що висуваються суб'єктами досудового розслідування під час розслідування незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами;

Відсканировано за допомогою CamScanner

- дослідити організаційні та тактичні особливості взаємодії слідчого з підрозділами Національної поліції України та іншими органами під час досудового розслідування вказаних кримінальних правопорушень в умовах воєнного стану;
- розробити криміналістичні рекомендації щодо тактики огляду під час розслідування незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами;
- запропонувати організаційно-тактичні рекомендації проведення допиту під час розслідування незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами;
- надати криміналістичні рекомендації щодо тактики проведення обшуку під час розслідування незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами;
- окреслити порядок проведення судових експертиз та їх проведення під час розслідування незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами.

Методологічну основу дослідження складають діалектичний метод, загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання. *Історико-правовий метод* застосовано для розгляду й систематизації методики розслідування незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами (підрозділ 1.1); *системно-структурний* – для аналізу видів типових ситуацій виявлення розслідування незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами (підрозділи 2.2); *догматичний* – з метою тлумачення понять і категорій судової експертології, криміналістики, кримінального процесу, оперативно-розшукової діяльності, що сприяло уточненню понятійно-категоріального апарату дослідження (розділи 1–3); *формально-логічний* – під час розгляду поняття, видів слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні, розпочатому за ст. 262 КК України (розділи 1, 3); *соціологічні* – для з'ясування позиції респондентів щодо розслідування незаконного

Відсканировано за допомогою CamScanner

заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами (розділи 1–3); *статистичний* – для узагальнення результатів соціологічних досліджень, вивчення матеріалів кримінальних проваджень, експертних висновків, матеріалів кримінальних проваджень (розділи 1–3).

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження.

Сформульовані висновки і пропозиції впроваджено та вони можуть бути використані у:

- *освітньому процесі* – під час викладання навчальних дисциплін «Криміналістика», «Методика розслідування окремих видів кримінальних правопорушень» «Криміналістичні засоби та методи розслідування кримінальних правопорушень» під час підготовки навчально-методичних та дидактичних матеріалів, а також рекомендувати їх до вивчення під час самостійної роботи здобувачів вищої освіти (акт Національної академії внутрішніх справ від 10 квітня 2026 року № 94-оп);
- *науково-дослідній роботі* – для подальшого дослідження проблем та розроблення криміналістичних положень і рекомендацій з питань незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами (акт Національної академії внутрішніх справ від 10 квітня 2026 р. № 95-нд).

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому.

Дисертаційне дослідження Шевченка М.О. є комплексним, цілісним, завершеним науковим дослідженням, в якому отримано нові науково обґрунтовані результати, що відрізняються науковою новизною окремих положень розслідування незаконного поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами.

Дисертація складається із анотації, вступу, трьох розділів, що містять 10 підрозділів, висновків, списку використаних джерел (219 найменувань на 21 сторінці) та додатків на 17 сторінках. Повний обсяг дисертації становить 287 сторінок, із них основний текст – 239 сторінок.

Виклад матеріалу чіткий, логічний та послідовний. Зміст роботи

Відсканировано за допомогою CamScanner

відображає завдання дослідження. У висновках подано основні результати дослідження у вигляді пропозицій і рекомендацій щодо розслідування незаконного заволодіння зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами.

Дані про відсутність текстових запозичень та порушення академічної доброчесності. В результаті аналізу дисертації фактів порушення правил академічної доброчесності не виявлено.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача.

Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження Шевченка М.О., слід звернути увагу на окремі положення, які можуть слугувати предметом подальших наукових досліджень:

1. У підрозділі 1.2., присвяченому предмету посягання та способам вчинення незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами й вибуховими речовинами, автор об'єднує два самостійні, хоча й взаємопов'язані елементи криміналістичної характеристики. На нашу думку, доцільність такого структурного рішення потребувала б додаткового обґрунтування, адже предмет посягання характеризує об'єкти, на які спрямоване кримінально протиправне діяння, тоді як спосіб його вчинення розкриває механізм і послідовність дій правопорушника, зокрема прийоми заволодіння, використання певних умов та подолання перешкод.

Крім того, звертає на себе увагу те, що у висновках дисертації зазначені питання відображені вже як окремі положення, що свідчить про їх самостійне наукове значення. За таких обставин їх розгляд у межах одного підрозділу потребував би чіткішого структурного та змістовного обґрунтування. На наш погляд, виокремлення цих питань у самостійні підрозділи сприяло б більш послідовному розкриттю змісту криміналістичної характеристики та належному висвітленню взаємозв'язку між властивостями предмета посягання і способами незаконного заволодіння ним.

2. У рубриці наукової новизни здобувач зазначає, що ним дістало

Відсканировано за допомогою CamScanner

подальшого розвитку криміналістичні положення щодо початку досудового розслідування незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами в умовах особливого режиму досудового розслідування й деталізований перелік обставин, що підлягають встановленню під час розслідування незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами, з урахуванням обставин, що підлягають доказуванню відповідно до кримінального процесуального законодавства, та криміналістично значущих особливостей цієї категорії кримінальних правопорушень. Водночас наведене формулювання викликає певні зауваження.

По-перше, заявлене «дістало подальшого розвитку криміналістичні положення щодо початку досудового розслідування…» виглядає надто загальним і не дає можливості чітко визначити, у чому саме полягає новизна: чи йдеться про розроблення нових тактичних прийомів, алгоритмів дій слідчого, чи про уточнення змісту окремих процесуальних рішень.

По-друге, наведений перелік обставин, що підлягають встановленню, загалом відповідає загальним положенням криміналістичної характеристики злочинів, однак не містить елементів, які б безпосередньо відображали специфіку розслідування незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами й вибуховими речовинами саме в умовах особливого режиму. Водночас варто було б акцентувати на обставинах, що визначають специфіку таких умов (наприклад, правовий статус особливого режиму, особливості організації служби, режим обмеження прав громадян, використання зброї чи спецзасобів у контексті нормативного регулювання тощо).

Таким чином, для підтвердження наукової новизни необхідно чіткіше окреслити сутність «дістало подальшого розвитку» й конкретизувати, у чому полягає відмінність запропонованого підходу від наявних у науковій та практичній площині.

3. У дисертації слушно наголошено на значенні взаємодії слідчого з

Відсканована за допомогою CamScanner

оперативними підрозділами та іншими уповноваженими органами під час розслідування незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами й вибуховими речовинами (стор. 149-166). Водночас, на нашу думку, коло суб'єктів такої взаємодії розкрито не повною мірою. Зокрема, потребували б детальнішого висвітлення особливості взаємодії з військовими частинами та установами, відповідальними за облік, зберігання і видачу озброєння, органами Державної аудиторської служби (у частині перевірки обліку та руху матеріальних цінностей), митними органами, а також суб'єктами, які здійснюють контроль за обігом зброї. Важливо було б конкретизувати, у яких формах така взаємодія може реалізовуватися, зокрема під час перевірки облікової документації, встановлення обставин втрати або нестачі озброєння, відстеження його переміщення та виявлення каналів незаконного збуту.

Окремо варто відзначити, що, попри згадування Служби безпеки України серед суб'єктів взаємодії, специфіку співпраці з її підрозділами в дисертації розкрито недостатньо. З огляду на можливу причетність до таких правопорушень військовослужбовців, службових осіб, організованих груп, а також на ймовірність переміщення зброї через державний кордон або її використання в іншій протиправній діяльності, доцільно було б конкретизувати роль СБУ у виявленні відповідних фактів, обміні оперативною інформацією, встановленні каналів надходження зброї та документуванні протиправної діяльності.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертація Михайла Олександровича Шевченка на тему «Розслідування незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами» відповідає спеціальності 081 – Право та вимогам «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 р. № 261, наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження

Відсканировано за допомогою CamScanner

Вимог до оформлення дисертації» і «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), а її автор – **Шевченко Михайло Олександрович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії** з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:
завідувач кафедри
кримінального процесу та криміналістики
Навчально-наукового гуманітарного інституту
Національної академії Служби безпеки України
кандидат юридичних наук,
професор **Володимир БОНДАР**
«02» листопада 2026 р.

Підпис В. Бондаря засвідчую

Учений секретар
Національної академії Служби безпеки України
кандидат юридичних наук, доцент **Андрій ПРОЗОРОВ**
«02» листопада 2026 р.

Відсканировано за допомогою CamScanner